

20. SØNDAG ETTER PINSE

Matteus 22,1–14*11. oktober 2026***Tekstanalyse**

Lignelsen er en del av Jesu konfrontasjon med overprestene og de eldste i Jerusalem. De har utfordret ham: «Med hvilken myndighet gjør du dette?» (21,23). Jesus gir dem ikke det direkte svaret de krever. I stedet vender en rekke lignelser spørsmålet tilbake mot dem. I lignelsen om de to sønnene unnlater de som utad ser lydige ut, å gjøre farens vilje. I lignelsen om de onde vinbøndene avviser de som har fått vingården betrodde, eierens tjenere og til slutt sønnen hans. Matteus sier uttrykkelig at overprestene og fariseerne forsto at Jesus talte om dem (21,45). Matteus 22,1 – «Igjen talte Jesus til dem i lignelser» – fortsetter den samme konfrontasjonen.

Riket sammenlignes nå med en konge som gjør i stand en bryllupsfest for sønnen sin. Dette gir fortellingen et sterkt kristologisk sentrum: Guds frelsende virksomhet er konsentrert om Sønnen. De som først ble innbudt, har allerede et privilegert forhold til kongen, men når festen er klar, nekter de å komme. Kongen sender likevel en annen gruppe tjenere og fornyer innbydelsen. Noen innbudte reagerer med vold; andre går ganske enkelt tilbake til åkeren eller forretningen sin. Avvisning av Gud behøver derfor ikke framstå som åpen fiendtlighet. Vanlige og legitime anliggender kan bli så altoppslukende at Guds kall ganske enkelt blir oversett.

Behandlingen av tjenerne gjenspeiler den foregående lignelsen om de onde vinbøndene og minner om det bibelske mønsteret der Guds budbærere blir avvist. Ødeleggelsen av morderne og byen deres i vers 7 ville også ha fått Matteus' lesere til å tenke på Jerusalems ødeleggelse i år 70 e.Kr. Dette bør imidlertid ikke gjøres til en forenklet kontrast mellom «jødene» og de kristne. Jesus, disiplene hans og urkirken var jødiske, og den umiddelbare konflikten gjelder religiøse ledere som avviser Jesus. Enda viktigere er det at den andre halvdel av lignelsen umiddelbart stiller også de nyinnbudte gjestene under dom.

Kongen befaler nå tjenerne å innby alle de kan finne. De samler «både onde og gode». Uttrykket er avgjørende. De nye gjestene har ikke fortjent plassene sine gjennom overlegen moral; innbydelsen går forut for verdigheten. Salen fylles fordi kongens innbydelse er blitt usedvanlig inkluderende.

Likevel slutter ikke fortellingen der. Kongen kommer inn for å se på gjestene og finner en som ikke har bryllupsklær. Denne mannen er grunnleggende forskjellig fra de første innbudte: Han tok imot innbydelsen og gikk inn i salen. Advarselen flyttes derfor fra dem som avviser Guds kall, til dem som utad ser ut til å ha tatt imot det.

Bryllupskledningen er blitt forstått på flere måter. I luthersk og bredere reformatorisk tradisjon er den ofte blitt forbundet med Kristi rettferdighet, mottatt gjennom tro. Populær evangelikal forkynnelse tilføyer noen ganger at verten sørget for kledningen, og at mannen bevisst nektet å ta imot den, men det finnes ikke tilstrekkelig historisk belegg til å gjøre denne antatte skikken til grunnlag for tolkningen, og Matteus nevner den ikke. Innenfor Matteus' eget evangelium passer kledningen naturlig sammen med hans gjentatte vektlegging av å gjøre Faderens vilje og bære frukt. Umiddelbart før denne lignelsen taler Jesus om et folk som skal «bære rikets frukter» (21,43); et annet sted heter det: «Ikke enhver som sier til meg: 'Herre, Herre', skal komme inn i himmelriket» (7,21).

Mannen kan ikke svare kongen. Deretter blir han kastet ut i «mørket utenfor», et uttrykk Matteus gjentatte ganger bruker om den endelige dommen. Vers 14, «Mange er kalt, men få er utvalgt», hindrer derfor at den universelle innbydelsen forveksles med automatisk deltakelse i riket. Kallet er virkelig vidt, men det kaller til et ekte svar.

Teologiske poenger

Lignelsens bevegelse begynner med Guds initiativ. Kongen gjør i stand festen, sender tjenerne sine, fornyer innbydelsen og utvider den til slutt til alle. I wesleyanske termer klinger dette sterkt sammen med den forekommende nåden: Gud handler før mennesker gjør det, kaller dem og setter dem i stand til å svare. Inkluderingen av «både onde og gode» gjør det klart at nåden ikke er en belønning for tidligere moralske prestasjoner.

Men bryllupskledningen viser også at nåden er ment å forvandle. En wesleyansk tolkning kan derfor forstå kledningen som et bilde på helliggjørende nåde – hellighet i hjerte og liv. Dette er ikke frelse ved gode gjerninger. Gjesten er allerede blitt innbudt uten vilkår. Nåden som tar imot syndere, søker snarere også å fornye dem. Levende tro bærer frukt i kjærlighet til Gud og medmennesket.

Gjesten uten bryllupskledning forstås dermed best som en uforvandlet person innenfor fellesskapet: en som utad har svart på innbydelsen og synlig hører til blant gjestene, men hvis liv ikke samsvarer med riket han hevder å ha gått inn i. Advarselen som først var rettet mot de religiøse lederne, vendes derfor mot kirken selv. Religiøst embete, kirkemedlemskap, rett bekjennelse eller bare det å ha «kommet inn» kan ikke erstatte disippelskap.

Dette gjør lignelsen både radikalt inkluderende og radikalt krevende. Gud leter ikke først etter verdige mennesker; han innbyr «både onde og gode». Likevel er inkludering ikke slutten på nådens verk. Nåden kaller mennesker inn i et liv som i stadig større grad formes av Kristus.

Det kristologiske sentrum må derfor forbli synlig. Festen er for Sønnen. Kristen hellighet er ikke alminnelig respektabilitet eller moralsk selvforbedring, men et kristusformet liv i hellig kjærlighet. Lignelsen holder sammen to sannheter som står sentralt i wesleyansk forkynnelse: Guds nåde når oss før vi er verdige, og nåden som tar imot oss, arbeider også for å forvandle oss.